

Nr 218.

*Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående ändrat
förfaringssätt beträffande emottagande och utbetalande av
medel, som genom befälets försorg för manskap vid
armén eller marinen insättas i postsparbanken; given
Stockholms slott den 7 mars 1919.*

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen medgiva,

att beträffande medel, som genom befälets försorg för manskap vid armén eller marinen insättas i postsparbanken, må — utan hinder av vad i kungl. förordningen den 22 juni 1883 angående en postsparbank för riket stadgas rörande sättet för mottagande av insättningar och verkställande av uttagningar i postsparbanken — gälla de särskilda föreskrifter, som av Kungl. Maj:t meddelas.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

GUSTAF.

F. W. Thorsson.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 7 mars 1919.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
 Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
 Statsråden PETERSSON,
 SCHOTTE,
 PETRÉN,
 NILSON,
 friherre PALMSTIERNA,
 RYDÉN,
 UNDÉN,
 THORSSON.

Efter gemensam beredning inom lantförsvars-, sjöförsvars- och finansdepartementen anhöll chefen för sistnämnda departement, statsrådet Thorsson, att få underställa Kungl. Maj:ts prövning en av styrelsen för postsparbanken gjord framställning angående ändrat förfaringssätt beträffande emottagande och utbetalande av medel, som genom befälets försorg för manskap vid armén eller marinen insättas i postsparbanken, samt anförde därvid följande:

Nuvarande
bestämmelser.

»Jämlikt gällande bestämmelser (Reglementet för arméns avlöning under fred den 11 oktober 1907 § 26, Reglementet för marinen del I § 142 och del III § 73) skall av den manskap vid armén eller marinen tillkommande lön eller lega visst bestämt minimibelopp innehållas och fruktburgöras genom insättning i postsparbanken. Utöver de sålunda fastställda minimibeloppen kunna efter manskapets eget bestämmande genom befälets försorg göras ytterligare avdrag å avlönings-

eller legomedlen för att på enahanda sätt fruktbargöras. Det förstnämnda slaget av insättningsmedel, de obligatoriska insättningarna, kunna endast till viss del och efter viss tjänstetid för manskapets räkning genom militärbefälet uttagas, så länge tjänstetiden i manskapsgrad varar. De senare medlen åter, de frivilliga insättningarna, kunna av militärbefälet uppsägas och utbekommas, när helst vederbörande motboksägare därom gör framställning. För att särskilja dessa, med avseende å dispositionsrätten sålunda olikartade medel, pläga i vissa fall särskilda motböcker med postsparbanken användas för de olika slagen av insättningar. I de fall däremot, då de olika slagen av medel insättas å en och samma motbok, torde, med avseende å medlens olika natur, nödiga anteckningar föras i militärförvaltningarnas räkenskaper.

Utfärdandet av de för manskapet avsedda motböckerna samt mottagande av insättningar och verkställande av utbetalningar å dylika böcker försiggår vid postanstalterna under enahanda former, som gälla för dessa bestyr i allmänhet.

Vid begäran om utbekommande av motböcker för nyanställt manskap har alltså vederbörande militärbefäl att till postanstalt avlämna anmälan härom, upptagande uppgifter om fullständiga namnet på den, för vilken motbok skall utfärdas, dennes födelseår, månad och dag m. m. ävensom det villkor, som må vara avsett att bliva gällande för dispositionen av de medel, som komma att insättas på boken. Posttjänsteman, som mottager dylik anmälan, åligger att utfärda boken samt däri kvittera det belopp, som samtidigt med anmälan blivit för insättning avlämnat. I stället för särskild anmälan för en var, för vilken motbok önskas utfärdad, kan, då motböcker samtidigt begäras för flera, användas anmälningslista.

Kvitteringen i motböckerna av såväl den första som ock senare skeende insättningar sker jämväl på samma sätt, som föreskrivits beträffande insättningar i allmänhet på motböcker med postsparbanken, nämligen genom antecknande i motboken av år, månad och dag för insättningen jämte insättningens belopp samt anbringande i motboken av en eller flera tryckta s. k. kvittenskuponer till ett mot insättningen svarande belopp. De mottagna insättningsmedlen redovisas av posttjänstemannen i vederbörande sparbanksjournal antingen specificerat för varje motboksägare eller ock, i händelse genom militärbefälet avlämnats särskild förteckning över de insättningar, som samtidigt verkställas, genom uppförande i sparbanksjournalen av förteckningens slutsumma. Dylika insättningar verkställas i regel en gång i månaden.

Under loppet av januari månad varje år insändas genom förmedling av vederbörande postanstalter samtliga böcker* till postsparbanken i och för jämförelse med bankens räkenskaper, i vilka varje motboksägare har sitt konto, samt för införande i motböckerna av ränta för närmast förutgångna kalenderår.

Uttagningar av medel på omhandlade slag av motböcker ske ävenledes under i allmänhet gällande former, d. v. s. efter förut gjord skriftlig uppsägning samt på grund av särskilda, av postsparbanken utfärdade utbetalningsorder.

Under år 1916 utfärdades 3,357 dylika militärböcker, varav 2,994 för obligatoriska och 363 för frivilliga insättningar. Under samma år dödades genom heluttagning omkring 3,300 militärböcker, av vilka icke mindre än 2,611 under loppet av en och samma månad. Erfarenheten har nämligen visat, att manskapets medel allmänt uttagas till hela beloppet vid tjänstetidens slut.

Förslag av kommitterade för utarbetande av nya reglementen för postsparbankstjänstens handhavande å postanstalterna.

Särskilt detta sistnämnda förhållande, varigenom motböckerna ytterst sällan komma i ägarnas egna händer utan endast under respektive ägares tjänstetid förvaras hos befälet såsom en postsparbankens attest angående ägarnas tillgodohavanden, föranledde de med utarbetande av nya reglementen för postsparbankstjänstens handhavande å postanstalterna sysselsätta särskilda kommitterade att under år 1917 hos styrelsen för postsparbanken väcka fråga därom, huruvida icke, beträffande militärinsättningarnas mottagande och utbetalande, skulle kunna och böra tillämpas något förändrat förfarande, varigenom användandet av motböcker och kvittenskuponger gjordes överflödigt och postsparbanken besparades de avsevärda kostnader, som äro förbundna med anskaffning och tillhandahållande av dessa böcker m. m. samt med den årliga granskningen av och ränteföringen i böckerna. Jämväl i arbetet vid postanstalterna skulle, enligt kommitterades förmenande, en avsevärd och i hög grad behöfelig lindring kunna beredas, därest insättningarna finge ske utan att desamma kvitterades i motböcker.

Beträffande de former, under vilka insättningar och uttagningar av omhandlade slags medel för framtiden borde äga rum, föresloge de kommitterade följande riktlinjer:

En var kompani- (skvadrons-, batteri-)chef skulle hava att å de i avlöningsreglementena för armén eller marinen bestämda tider för avlöningarnas utbetalande direkt till postsparbanken översända sammanlagda beloppet av de medel, som innehållits av honom underlydande manskaps avlöning. Remissan borde åtföljas av reversal i två exemplar, inne-

hållande uppgift å insättningsbeloppet i helt krontal för varje karl. Utgjordes beloppet av första insättningen för karlen, skulle för honom jämväl lämnas de uppgifter rörande födelsedag m. m., som, jämlikt gällande postsparbanksförordning, skulle meddelas beträffande den, för vilken insättning i postsparbanken första gången skedde.

Det ena exemplaret av reversalet borde av postsparbanken kompletteras med anteckning angående efter senaste insättningen möjligen skedda uttagningar samt varje karls tillgodohavande hos banken efter insättningen, varefter reversalet skulle av postsparbanken kvitteras och återsändas till avsändaren.

Hos postsparbanken skulle föras särskilt konto för varje karl, som sålunda vore delägare hos banken.

Därest under karlens tjänstetid vederbörande militärmyndighet önskade uttaga viss del av karlens tillgodohavande hos banken, skulle befälet hava att direkt till postsparbanken insända kvitto å det belopp, som skulle uttagas, varefter postsparbanken skulle hava att till militärbefälet översända beloppet i postanvisning.

Å det exemplar av första insättningsreversalet för kalenderåret, vilket såsom kvitto återställdes till militärbefälet, skulle av postsparbanken angivas jämväl det räntebelopp, som gottskrivits varje karl för närmast föregående år.

Det skulle åligga kompani- (skvadrons-, batteri-)chef att, innan karlen avginge från tjänsten, uppmana honom att även efter avgången kvarstå såsom delägare i postsparbanken samt därvid särskilt fästa uppmärksamheten på fördelen därav, att motbok med postsparbanken kunde användas för insättning eller uttagning vid vilken som helst postanstalt i riket.

För karl, som förklarade sig önska kvarstå såsom delägare i banken, borde nämligen genom banken utfärdas motbok, upptagande karlens tillgodohavande. Vid utfärdandet av dessa böcker skulle kvittenskuponger icke komma till användning. Dylika kuponger vore nämligen endast avsedda att utgöra en kontroll över sparbanksmedelsuppbörden vid postanstalterna och bleve alltså i här berörda fall, då motböckerna utfärdades direkt av bankens centralförvaltning, överflödiga. Boken skulle genom postsparbankens försorg tillställas motboksägaren efter uppgiven adress snarast möjligt efter dennes avgång från krigstjänsten. Karl, som icke önskade erhålla postsparbanksbok, skulle äga att, på sätt förut sagts, genom militärbefälets förmedling vid avgången från krigstjänsten kontant uppbära sitt tillgodohavande hos postsparbanken.

Varje karl borde äga att, efter därom på anförda skäl gjord framställning, när som helst direkt från postsparbanken erhålla uppgift angående sitt mellanhavande med banken.

Framställning
av styrelsen
för postspar-
banken.

Uti skrivelse till Kungl. Maj:t den 29 november 1917 har nu styrelsen för postsparbanken gjort framställning i ämnet samt därvid förklarar, att styrelsen för sin del funnit de föreslagna anordningarna värda att beaktas. Genomförandet av desamma skulle utan tvivel medföra besparing för postsparbanken i såväl arbete som omkostnader, och vad beträffade de bestyr i omhandlade hänseende, som komme att åligga militärbefälet, syntes desamma åtminstone icke kunna anses mera betungande än de former, under vilka dess samarbete med postsparbanken för närvarande fungerade. Den otvivelaktigt största fördelen med tillämpningen av de föreslagna anordningarna bleve emellertid, att postanstalterna i stort sett alldeles befriades från deras för närvarande rätt betydande och för den allmänna posttjänsten störande bestyr med dessa på en gång i stort antal förekommande in- och utbetalningar. Med den mångfald av olikartade göromål, postanstalterna numera hade att utföra, vore det nämligen högst angeläget att taga i allvarligt övervägande varje förslag, som, utan åsidosättande av nödig kontroll, kunde lända till arbetets avlyftande eller lättande utan att samtidigt verka förtyngande på andra håll eller inskränkande på allmänhetens berättigade fordringar.

Vad sålunda föreslagits syntes emellertid ej böra bliva gällande med avseende å de medel, som på grund av bestämmelse i kungl. kungörelsen den 12 september 1890 avlämnades till kompanichef för att för indelta arméns manskap insättas i postsparbanken, utan skulle dessa medel fortfarande såsom hittills genom kompanichefens försorg omedelbart insättas å motbok med postsparbanken.

Styrelsen för postsparbanken hemställde fördenskull, att Kungl. Maj:t måtte, efter vederbörande militärmyndigheters hörande, taga i övervägande det sålunda väckta förslaget.

Med hänsyn därtill att detsamma i viss mån avveke från de i kungl. förordningen den 22 juni 1883 angående en postsparbank för riket av Kungl. Maj:t efter riksdagens hörande meddelade bestämmelser rörande sättet för mottagande av insättningar och verkställande av uttagningar i postsparbanken, syntes, därest förslaget ansåges förtjäna avseende, av riksdagen böra utverkas godkännande därav, att beträffande medel, som genom befälets försorg för manskap vid armén eller marinen insattes i postsparbanken, skulle gälla de särskilda föreskrifter, som av Kungl. Maj:t meddelades; och borde det sedermera tillkomma styrelsen att till Kungl. Maj:t inkomma med förslag till dessa föreskrifter.

Sedan arméförvaltningens civila departement anbefallts att avgiva yttrande över den sålunda gjorda framställningen, har departementet, efter att i ärendet hava hört samtliga arméfördelningschefer, militärbefälhavaren på Gottland och kommandanten i Boden, i skrivelse den 19 juli 1918 anmält, att departementet — som förutsatte att detsamma framdeles bereddtes tillfälle att yttra sig över det förslag till närmare föreskrifter i ämnet, som styrelsen för postsparbanken kunde på Kungl. Maj:ts befallning eller annorledes komma att avgiva, och vid vars avfattande vissa av militärmyndigheterna gjorda uttalanden syntes böra tillbörligen beaktas — icke funnit något att erinra mot den gjorda framställningen.

Arméförvaltningens civila departements yttrande.

Jämväl marinförvaltningen har — efter att i ärendet hava hört stationsbefälhavarna vid flottans stationer i Karlskrona och Stockholm, cheferna för Vaxholms och Karlskrona kustartilleriregementen, chefen för Älvsborgs kustartillerikår och chefen för Fårösunds kustartilleridetachment — uti infortrat yttrande den 21 februari 1919 förklarat sig icke hava något att mot den gjorda framställningen erinra.

Marinförvaltningens yttrande.

I likhet med styrelsen för postsparbanken håller även jag före, att det av förutnämnda kommitterade föreslagna ändrade förfaringsättet beträffande emottagande m. m. av de s. k. militärsättningarna är ägnat att medföra besparing för postsparbanken i såväl arbete som omkostnader ävensom en väsentlig lättnad i arbetet å postanstalterna. Vid sådant förhållande och då vederbörande militära förvaltningsmyndigheter icke hava haft något att mot den föreslagna anordningen erinra, finner jag mig böra tillstyrka bifall till det framställda förslaget.

Departementschefen.

Med hänsyn till vad styrelsen för postsparbanken därom anfört, torde ärendet böra underställas riksdagens prövning.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att beträffande medel, som genom befälets försorg för manskap vid armén eller marinen insättas i postsparbanken, må — utan hinder av vad i kungl. förordningen den 22 juni 1883 angående en postsparbank för riket stadgas rörande sättet för mottagande av insättningar och verkställande av uttagningar i postsparbanken — gälla de särskilda föreskrifter, som av Kungl. Maj:t meddelas.

Till denna, av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skulle till riksdagen avlätas proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Sven Lidholm.
